

پروتکل ایمنی زیستی

(کارتاهنا)

نایروبی- ۲۰۰۰

(۱۳۷۹ . ۵ ش)

CARTAGENA PROTOCOL ON BIOSAFETY TO THE CONVENTION ON BIOLOGICAL DIVERSITY NIROBI - 2000

هدف معاهده :

هدف این پروتکل کمک و همیاری در جهت تضمین سطح مناسب حفاظت در زمینه انتقال ، جابجایی و استفاده ایمن از موجودات زنده تغییر شکل یافته است که حاصل فناوری زیستی جدید هستند و با در نظر گرفتن مخاطرات آنها برای سلامت انسان بویژه نقل و انتقالات برون مرزی اثرات زیان آوری بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی داشته باشد .

معاهدات و مجامع بین‌المللی سازمان حفاظت محیط‌زیست

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به پروتکل ایمنی زیستی که در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و نهم مرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۶/۹ به تأیید شورای نگهبان رسیده و طی نامه شماره ۴۱۳۲۹ مورخ ۱۳۸۲/۶/۱۲ واصل گردیده به پیوست جهت اجرای ابلاغ می‌گردد.

قانون الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران

ماده واحده- به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه داده می‌شود پروتکل ایمنی زیستی ملحق شود و اسناد مربوط را مبادله نماید.

پروتکل ایمنی زیستی کنوانسیون تنوع زیستی

مقدمه:

اعضای پروتکل

که عضو کنوانسیون تنوع زیستی می‌باشند که از این پس «کنوانسیون» نامیده می‌شود؛

با توجه به بندهای (۳) و (۴) ماده (۱۹) و بند (ز) ماده (۸) و ماده (۱۷) کنوانسیون، با عنایت به تصمیم ۵ / II مورخ ۱۷ نوامبر ۱۹۹۵ (۱۳۷۴/۸/۲۶) فراهمایی اعضای کنوانسیون درباره تهیه پروتکل ایمنی زیستی به خصوص درباره نقل و انتقال برون مرزی موجودات زنده تغییر شکل یافته که حاصل فناوری زیستی جدید هستند و ممکن است اثرات زیان‌آوری بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی داشته باشند و تدوین دستورالعمل‌های مناسبی برای بررسی توافق از قبل اطلاع داده شده، با تأکید مجدد بر رویکرد احتیاطی اصل (۱۵) اعلامیه ریو در خصوص محیط زیست و توسعه، با آگاهی از گسترش سریع فناوری زیستی جدید و توجه روزافزون افکار عمومی به اثرات بالقوه زیان‌آور آن بر تنوع زیستی و نیز در نظر گرفتن خطراتی که برای سلامت انسان دربردارد، با تصدیق این که اگر فناوری زیستی جدید با معیارهای ایمنی مناسب برای سلامت انسان و محیط زیست توسعه یافته و مورد استفاده قرار گیرد، توان بالقوه زیادی برای تأمین رفاه بشر دارد، با درک اهمیت حیاتی مراکز مبدأ و مراکز تنوع ژنتیکی برای انسان، با در نظر گرفتن قابلیت‌های محدود بسیاری از کشورها به ویژه کشورهای در حال توسعه برای مقابله با ماهیت و میزان خطرات بالقوه و شناخته شده مرتبط با موجود زنده تغییر شکل یافته، با تشخیص این که موافقتنامه‌های تجاری و زیست محیطی باید برای رسیدن به توسعه پایدار به طور متقابل از یکدیگر حمایت کنند، با تأکید بر این که این پروتکل به گونه‌ای تفسیر نخواهد شد که به عنوان تغییر در حقوق و تعهدات یک عضو به موجب موافقتنامه‌های بین‌المللی موجود بکار رود و با درک این که هدف از موارد فوق این نیست که این پروتکل را تابع دیگر موافقتنامه‌های بین‌المللی قرار دهد، در موارد زیر توافق نموده‌اند:

ماده ۱- هدف

مطابق با رویکرد احتیاطی مندرج در اصل (۱۵) اعلامیه ریو در خصوص محیط‌زیست و توسعه، هدف این پروتکل کمک و همیاری در جهت تضمین سطح مناسب حفاظت در زمینه انتقال، جابجایی و استفاده ایمن از موجودات زنده تغییر شکل یافته است که حاصل فناوری زیستی جدید هستند و ممکن است با در نظر گرفتن مخاطرات آنها برای سلامت انسان به ویژه نقل و انتقالات برون مرزی اثرات زیان‌آوری بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی داشته باشد

ماده ۲- مقررات عمومی

- ۱- هر عضو باید اقدامات حقوقی، اداری و دیگر معیارهای لازم و مناسب برای اجرای تعهدات خود بر اساس این پروتکل را اتخاذ نماید.
- ۲- اعضاء باید تضمین کنند که توسعه، جابجایی، حمل و نقل، کاربرد و رهاسازی موجودات زنده تغییر شکل یافته به گونه‌ای انجام می‌شود که با در نظر گرفتن مخاطرات آن برای سلامت انسان، از خطرات آن برای تنوع زیستی جلوگیری می‌کند یا آنها را کاهش می‌دهد.
- ۳- هیچ چیز در این پروتکل به هیچ وجه بر حاکمیت دولتها بر آبهای ساحلی شان که طبق قوانین بین‌المللی تعیین شده است و حق حاکمیت و صلاحیت که کشورها در مناطق انحصاری اقتصادی خود و فلاتهای قاره‌ای شان مطابق با حق بین‌الملل دارا هستند و اعمال حق و آزادیهای کشتیرانی و هوانوردی توسط کشتیها و هواپیماهای کلیه کشورها که در حق بین‌الملل پیش‌بینی شده و به گونه‌ای که در اسناد بین‌المللی مربوطه انعکاس یافته است تأثیر نخواهد گذاشت.
- ۴- هیچ چیز در این پروتکل نباید به گونه‌ای تفسیر گردد که محدود کننده حق یک عضو برای اتخاذ اقدامی در مورد حفاظت بیشتر در جهت حفظ و استفاده مداوم از تنوع زیستی نسبت به آنچه در این پروتکل درخواست شده باشد، مشروط بر این که این اقدام با اهداف و مقررات این پروتکل و همچنین با سایر تعهدات آن به موجب حق بین‌الملل سازگار باشد.
- ۵- اعضاء ترغیب می‌گردند تا تخصصها و ابزارهای موجود و کار انجام شده در مراجع رسیدگی بین‌المللی با صلاحیت در زمینه خطرات، نسبت سلامت انسان را به طور مقتضی مورد توجه قرار دهند.

ماده ۳- استفاده از اصطلاحات

از لحاظ این پروتکل:

الف- «فراهمایی اعضاء» به معنای فراهمایی اعضاء کنوانسیون می‌باشد.

ب- «کاربرد محصور شده» به معنای هرگونه عملیات در یک مکان، تأسیسات یا سایر ساختارهای فیزیکی است که با موجودات زنده تغییر شکل یافته سرو کار دارند و به وسیله اقدامات ویژه‌ای که به طور مؤثر تماس یا تأثیر آنها را بر محیط زیست بیرونی محدود می‌سازد، کنترل می‌شوند.

پ- «صادرات» به معنای جابجایی برون مرزی تعمدی از کشور یک عضو به کشور عضوی دیگر است.

ت- «صادر کننده» به معنای شخص حقیقی یا حقوقی است که تحت صلاحیت عضو صادر کننده، اقدام به صادر نمودن موجود زنده تغییر شکل یافته می‌کند.

ث- «واردات» به معنای جابجایی برون مرزی تعمدی به داخل کشور عضو از کشور عضو دیگر است.

ج- «وارد کننده» به معنای شخص حقیقی یا حقوقی است که تحت صلاحیت عضو واردکننده اقدام به وارد کردن موجود زنده تغییر شکل یافته می‌کند.

چ- «موجود زنده تغییر شکل یافته» به معنای هر گونه موجود زنده‌ای است که دارای ترکیب جدید مواد ژنتیکی است که از طریق استفاده از فناوری زیستی جدید به دست می‌آید.

ح- «موجود زنده» هر ماهیت زیستی که قابلیت تکثیر یا انتقال ماده ژنتیکی خود را داشته باشد از قبیل سازواره‌های سترون، ویروسها، شبه ویروسها و...

خ- «فناوری زیستی جدید» به معنای اعمال:

۱- روشهای آزمایشگاهی کار با اسیدهای نوکلئیک از جمله اسیددی‌اکسی ریبونوکلئیک‌نو ترکیب و تزریق مستقیم اسیدهای نوکلئیک به داخل سلولها یا اندامکها یا...

۲- تلفیق سلولهایی که در یک خانواده طبقه‌بندی نمی‌شوند از طریق غلبه بر موانع تکثیر فیزیولوژیک طبیعی یا سطوح نو ترکیبی که در روشهای سنتی انتخاب و تولید مثل مورد استفاده قرار نمی‌گیرند.

د- «سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای» به معنای سازمانی است که به وسیله دولتهای حاکم در یک منطقه معین تشکیل شده و کشورهای عضو آن صلاحیت در خصوص موضوعاتی که در این پروتکل مورد حکم قرار گرفته را به آن تفویض کرده باشند و طبق تشریفات داخلی خود به طور مقتضی مجاز به امضاء، تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق به آن باشد.

ذ- «نقل و انتقالات برون مرزی» به معنای نقل و انتقال موجودات زنده تغییر شکل یافته از یک عضو به عضو دیگر است، جز از نظر مواد (۱۷) و (۲۴) که نقل و انتقال برون مرزی را به نقل و انتقال بین اعضاء و غیراعضاء تعمیم می‌دهد.

ماده ۴- حیطة شمول

این پروتکل در مورد نقل و انتقال برون مرزی، عبور، جابجایی و استفاده از کلیه موجودات زنده تغییر شکل یافته، که ممکن است با در نظر گرفتن خطرات برای سلامتی بشر اثرات زیانباری بر حفظ و نگهداری و استفاده پایدار از تنوع زیستی داشته باشد، اعمال خواهد شد.

ماده ۵- داروها

علی رغم ماده (۴) و بدون خدشه به حق یک عضو در رابطه با ارزیابی خطرات تمامی موجودات زنده تغییر شکل یافته، قبل از تصمیم گیری راجع به واردات آنها، این پروتکل در نقل و انتقال برون مرزی موجودات زنده تغییر شکل یافته که جنبه دارویی برای انسان دارند و در سایر سازمانها یا موافقتنامه‌های بین‌المللی مربوط در نظر گرفته می‌شوند، اعمال نمی‌شود.

ماده ۶- انتقال عبوری و استفاده محصور

۱- علی رغم ماده (۴) و بدون خدشه به حق هر عضو در رابطه با انتقال عبوری جهت تنظیم نقل و انتقال موجودات زنده تغییر شکل یافته از قلمرو آن و ارایه هر تصمیم آن عضو به اتا تهاتر ایمنی زیستی با رعایت بند (۳) ماده (۲) این پروتکل در خصوص انتقال عبوری موجود زنده تغییر شکل یافته خاص از قلمرو آن، مفاد این پروتکل در مورد روشهای توافقی از قبل اطلاع داده شده، در رابطه با انتقال عبوری موجودات زنده تغییر شکل یافته اعمال نمی‌شود.

ماده ۷- کاربرد روشهای توافقی از قبل اطلاع داده شده

۱- با رعایت مواد (۵) و (۶)، روشهای توافقی از قبل اطلاع داده شده در مواد (۸) تا (۱۰) و (۱۲) از اولین نقل و انتقال برون مرزی تعمدی موجودات زنده تغییر شکل یافته جهت ارایه تعمدی به محیط زیست عضو واردکننده اعمال خواهد شد.

۲- «ارایه تعمدی به محیط زیست» در بند (۱) بالا به موجودات زنده تغییر شکل یافته که به طور مستقیم به مصرف غذای انسان یا دام می‌رسند و یا نیاز به پردازش دارند، مربوط نمی‌باشد.

۳- ماده (۱۱) قبل از اولین نقل و انتقال برون مرزی موجودات زنده تغییر شکل یافته جهت استفاده مستقیم به صورت غذا یا علوفه یا جهت پردازش اعمال می‌شود.

۴- روشهای توافقی از قبل اطلاع داده شده در رابطه با نقل و انتقال برون مرزی عمدی موجودات زنده تغییر شکل یافته تعیین شده در تصمیم فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند و احتمالاً اثرات زیانباری بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی ندارند با توجه به خطرات تهدید کننده سلامت انسان اعمال نخواهد شد.

ماده ۸- اعلامیه

۱- عضو صادر کننده می‌بایستی مرجع ملی صالح عضو واردکننده را قبل از هر گونه نقل و انتقال برون مرزی عمدی موجودات تغییر شکل یافته که در حیطه شمول بند (۱) ماده (۷) قرار می‌گیرد آگاه سازد یا از صادر کننده بخواهد از ارسال اعلامیه کتبی اطمینان حاصل نماید. این اعلامیه حداقل می‌بایستی دارای اطلاعات تعیین شده در پیوست (۱) باشد.

۲- عضو صادر کننده می‌بایستی تضمین کند که الزام قانونی برای صحت اطلاعات فراهم شده توسط صادر کننده وجود دارد.

ماده ۹- اعلام وصول اعلامیه

۱- عضو وارد کننده می‌بایستی وصول اعلامیه را کتباً ظرف نود روز پس از دریافت به آگاه سازنده اعلام کند.

۲- اعلام وصول می‌بایستی حاوی بخشهای زیر باشد:

الف- تاریخ دریافت اعلامیه؛

ب- این که آیا اعلامیه علی الظاهر حاوی اطلاعات مندرج در ماده (۸) هست یا خیر؛

پ- این که آیا اقدام بر اساس چارچوب مقررات داخلی عضو واردکننده یا طبق روند تصریح شده در ماده (۱۰) این پروتکل انجام

می‌شود یا خیر؟

۳- چارچوب مقررات داخلی موضوع جزء (پ) بند (۲) فو بایستی با این پروتکل سازگار باشد.

۴- عدم اعلام وصول اعلامیه توسط وارد کننده دال بر رضایت آن از نقل و انتقالات برون مرزی عمدی نخواهد بود.

ماده ۱۰- روند تصمیم‌گیری

۱- تصمیمات اتخاذ شده از سوی عضو واردکننده بایستی مطابق با ماده (۱۵) این پروتکل باشد.

۲- عضو وارد کننده در مدت زمان تعیین شده در ماده (۹)، به آگاه سازنده به طور مکتوب اطلاع خواهد داد که نقل و انتقال بین مرزی عمدی می‌تواند در موارد زیر انجام شود یا خیر:

الف- فقط پس از این که عضو وارد کننده رضایت کتبی‌اش را ارایه داده؛ یا

ب- حداقل پس از نود روز بدون ارایه رضایت کتبی بعدی.

۳- ظرف دویست و هفتاد روز از تاریخ دریافت اعلامیه، عضو واردکننده به طور مکتوب به آگاه سازنده و اتا تهاتر ایمنی زیستی، تصمیم موضوع جزء (الف) بند (۲) را که شامل موارد زیر است، اطلاع خواهد داد:

الف تصویب واردات، با یا بدون شرایط از جمله این که چگونه تصمیم مزبور برای واردات بعدی همان موجود زنده تغییر شکل یافته به کار گرفته خواهد شد؛

ب- ممنوعیت واردات؛

پ- در خواست اطلاعات اضافی مربوط، مطابق با چارچوب مقررات داخلی یا پیوست (۱)، در محاسبه زمانی که طی آن عضو واردکننده بایستی پاسخ دهد، تعداد روزهایی که وارد کننده برای اخذ اطلاعات اضافی مربوط بایستی منتظر باشد، در نظر گرفته نخواهد شد؛

ت- آگاه ساختن آگاه سازنده در مورد این که مدت تعیین شده در این بند طی دوره

مشخص زمانی تمدید می‌شود.

۴- به استثنای موردی که در آن رضایت بدون قید و شرط اعلام می‌شود، هر تصمیم به موجب بند (۳) فو باید متضمن دلائلی باشد که بر اساس آنها اتخاذ شده است.

۵- قصور عضو وارد کننده در اعلام تصمیم خود در مدت دویست و هفتاد روز از تاریخ دریافت اعلامیه، به منزله موافقت با نقل و انتقال برون مرزی عمدی نخواهد بود.

۶- عدم قطعیت علمی به دلیل کافی نبودن اطلاعات علمی مربوط و آگاهی از میزان تأثیرات بالقوه زیانبخش موجودات زنده تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی در کشور عضو وارد کننده، همچنین با در نظر گرفتن مخاطرات مربوط به سلامتی

انسان، مانع تصمیم‌گیری آن عضو، در صورت اقتضاء در خصوص واردات موجودات زنده تغییر شکل یافته مورد بحث مندرج در بند (۳) فو به منظور جلوگیری یا به حداقل رسانیدن اثرات بالقوه زیانبار مزبور نخواهد شد.

۷- فراهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضای این پروتکل فعالیت می‌کند در اولین جلسه خود در مورد راهکارها و روشهای مناسب جهت تسهیل نمودن تصمیم‌گیری از سوی اعضاء واردکننده، تصمیم‌گیری خواهد نمود.

ماده ۱۱- مراحل کار در مورد موجودات زنده تغییر شکل یافته با هدف استفاده مستقیم به عنوان غذا یا علوفه یا پردازش

۱- عضوی که تصمیم نهایی در خصوص استفاده داخلی از جمله قرارداد در بازار، یک موجود زنده تغییر شکل یافته را اتخاذ می‌کند که ممکن است مشمول نقل و انتقال برون مرزی جهت استفاده مستقیم به عنوان غذا یا علوفه یا پردازش قرار گیرد، باید طی پانزده روز پس از تصمیم‌گیری مزبور مراتب را از طریق «اتا تهاتر ایمنی زیستی» به اعضاء اطلاع دهد. این اطلاعات حداقل می‌بایستی شامل اطلاعات تصریح شده در پیوست (۲) باشد. عضو می‌بایستی یک نسخه کتبی از اطلاعات را به کانون ملی هرعضوی که از قبل به دبیرخانه اطلاع داده که دسترسی به اتا تهاتر ایمنی زیستی ندارد، ارایه نماید. این مقررات در مورد تصمیمات مربوط به آزمایشات میدانی اعمال نمی‌شود.

۲- عضوی که به موجب بند (۱) فو تصمیمی را اتخاذ می‌کند باید اطمینان حاصل کند که الزام قانونی برای دقت و صحت اطلاعات تهیه شده از سوی متقاضی وجود دارد.

۳- هر عضو می‌تواند اطلاعات اضافی را از مقام مسؤول تعیین شده در بند (ب) پیوست (۲) درخواست کند.

۴- یک عضو می‌تواند در چارچوب مقررات داخلی خود که با اهداف این پروتکل سازگار است، در مورد واردات موجودات زنده تغییر شکل یافته با اهداف استفاده مستقیم به عنوان غذا یا علوفه یا پردازش تصمیم‌گیری کند.

۵- هر عضو باید نسخه‌هایی از قوانین، مقررات و رهنمودهای ملی جاری مربوط به واردات موجودات زنده تغییر شکل یافته با اهداف استفاده مستقیم به عنوان غذا، علوفه یا پردازش را در صورت وجود در اختیار اتا تهاتر ایمنی زیستی قرار دهد.

۶- کشور عضو در حال توسعه یا عضو با اقتصاد در حال گذر می‌تواند در صورت فقدان چارچوب مقررات داخلی موضوع بند (۴) فو و در اعمال صلاحیت داخلی خود از طریق اتا تهاتر ایمنی زیستی اعلام کند که تصمیم آن قبل از اولین واردات یک موجود زنده تغییر شکل یافته با هدف استفاده مستقیم به عنوان غذا، علوفه یا پردازش که درباره آن به موجب بند (۱) فو اطلاعاتی فراهم شده مطابق موارد زیر اتخاذ خواهد شد؛

الف- بر آورد و ارزیابی خطر که مطابق با پیوست (۳) صورت گرفته است؛

ب- تصمیم‌گیری در قالب زمانی قابل پیش بینی که از دویست و هفتاد روز تجاوز نکند، اتخاذ شده است.

۷- قصور عضو در اعلام تصمیم خود طبق بند(۶) فو به منزله رضایت یا امتناع آن از واردات موجود زنده تغییر شکل یافته با هدف استفاده مستقیم به عنوان غذا یا علوفه یا پردازش نخواهد بود، مگر این که به نحو دیگری توسط عضو تعیین شده باشد.

۸- عدم قطعیت علمی به دلیل کافی نبودن اطلاعات علمی مربوط و آگاهی از تأثیرات بالقوه زیانبار موجودات زنده تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی در کشور عضو وارد کننده با در نظر گرفتن خطراتی برای سلامتی انسان مانع تصمیم‌گیری آن عضو، در صورت اقتضاء، در خصوص واردات موجودات زنده تغییر شکل یافته با هدف استفاده مستقیم به عنوان غذا، علوفه یا پردازش به منظور جلوگیری یا به حداقل رسانیدن اثرات بالقوه زیانبار مزبور نخواهد شد.

۹- عضو می‌تواند نیازهای خود را برای کمک‌های فنی و مالی و ایجاد ظرفیت در خصوص موجودات زنده تغییر شکل یافته با هدف استفاده مستقیم به عنوان غذا، علوفه یا پردازش بیان نماید. اعضاء برای رفع این نیازها مطابق با مواد (۲۲) و (۲۸) همکاری خواهند کرد.

ماده ۱۲- تجدید نظر در تصمیمات

۱- عضو وارد کننده در هر زمان، در پرتو اطلاعات علمی جدید در مورد اثرات بالقوه زیان آور بر حفظ و استفاده مداوم تنوع زیستی با در نظر گرفتن خطراتی که متوجه سلامت انسان است می‌تواند تصمیم راجع به نقل و انتقال برون مرزی عمدی را مورد تجدید نظر قرار داده و آن را تغییر دهد. در این صورت عضو مزبور ظرف سی روز آگاه سازنده‌ای را که قبلاً نقل و انتقال موجودات زنده تغییر شکل یافته موضوع تصمیم مزبور را اطلاع داده و نیز «اتا تهاتر ایمنی زیستی» را مطلع خواهد نمود و دلایل تصمیم خود را شرح خواهد داد.

۲- هر عضو صادر کننده یا آگاه سازنده می‌تواند در صورت تشخیص موارد زیر از عضو وارد کننده بخواهد در تصمیمی که به موجب ماده (۱۰) اتخاذ نموده است تجدید نظر نماید:

الف وقوع تغییر در شرایطی که بتواند نتیجه ارزیابی خطر را که بر اساس آن تصمیم گرفته شده، تحت تأثیر قرار دهد.

ب اطلاعات علمی یا فنی اضافی مربوط در دسترس قرار گرفته باشد.

۳- عضو وارد کننده موظف است در ظرف نود روز به چنین درخواستی پاسخ کتبی ارایه داده و دلایل اتخاذ تصمیم خود را شرح دهد.

۴- عضو وارد کننده می‌تواند بنا به صلاحدید خود برای واردات آتی درخواست ارزیابی خطر بنماید.

۱- هر عضو وارد کننده می تواند موارد زیر را از قبل برای اتا تهاتر ایمنی زیستی مشخص نماید، مشروط بر این که اقدامات مناسب را در جهت تأمین نقل و انتقال برون مرزی بی خطر و عمدی موجودات زنده تغییر شکل یافته مطابق با هدف این پروتکل انجام دهد.

الف- مواردی را که در آن نقل و انتقال بین مرزی عمدی همزمان با اعلام انتقال به عضو وارد کننده صورت می گیرد:

چنین اعلامیهایی ممکن است برای نقل و انتقال مشابه بعدی برای همان عضو به کار رود.

ب- واردات موجودات زنده تغییر شکل یافته ای که از روش توافقی از قبل اطلاع داده شده معاف می باشند.

۲- اطلاعات مربوط به نقل و انتقال برون مرزی عمدی که باید در اعلامیهای موضوع جزء (الف) بند (۱) ارایه شود، اطلاعات تعیین شده در پیوست (۱) خواهد بود.

ماده ۱۴- ترتیبات و موافقتنامه های دو جانبه، منطقه ای و چند جانبه

۱- اعضاء می توانند مطابق با اهداف این پروتکل موافقتنامه ها و ترتیبات دو جانبه، منطقه ای و چند جانبه ای را برای نقل و انتقال برون مرزی عمدی موجودات زنده تغییر شکل یافته منعقد سازند مشروط بر این که موافقتنامه ها و ترتیبات مزبور منجر به سطح حفاظت پایین تری نسبت به آنچه در این پروتکل پیش بینی نشود.

۲- اعضاء موظفند از طریق اتا تهاتر ایمنی زیستی هرگونه موافقتنامه و ترتیبات دو جانبه، منطقه ای و چند جانبه ای را که قبل یا بعد از لازم الاجراء شدن این پروتکل منعقد ساخته اند به اطلاع یکدیگر برسانند.

۳- مفاد این پروتکل، نقل و انتقال برون مرزی عمدی را که به موجب موافقتنامه ها و ترتیبات مزبور بین اعضاء آن موافقتنامه ها یا ترتیبات صورت می گیرد، تحت تأثیر قرار نخواهد داد.

۴- هر عضو می تواند معین نماید که برای واردات خاص، مقررات داخلی آن اعمال شود و موظف است تصمیم خود را به اطلاع «تهاتر ایمنی زیستی» برساند.

۱- تقبل ارزیابی خطر به موجب این پروتکل بر اساس روش صحیح علمی و مطابق با پیوست (۳) و با در نظر گرفتن روشهای شناخته شده ارزیابی خطر انجام خواهد شد. به منظور شناسایی و ارزیابی اثرات زیان آور احتمالی موجودات زنده تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی و نیز با در نظر گرفتن مخاطرات آن برای سلامت انسان، چنین ارزیابی‌هایی حداقل باید بر پایه اطلاعات به دست آمده، طبق ماده (۸) و دیگر مدارک و شواهد علمی قابل دسترس باشد.

۲- عضو وارد کننده باید اطمینان حاصل کند که ارزیابی‌های خطر برای تصمیمات اتخاذ شده به موجب ماده (۱۰) صورت می‌گیرد و می‌تواند از صادر کننده بخواهد ارزیابی‌های خطر را انجام دهد.

۳- در صورت درخواست عضو وارد کننده، هزینه انجام ارزیابی خطر به عهده آگاه سازنده می‌باشد.

ماده ۱۶- کنترل خطر

۱- اعضاء موظفند بادر نظر گرفتن بند (ز) ماده (۸) کنوانسیون، راهکارها، اقدامات و استراتژی‌های مناسبی را برای تنظیم، مدیریت و کنترل خطرهای مشخص شده در مقررات ارزیابی خطر این پروتکل در ارتباط با استفاده، جابجایی و نقل و انتقال برون مرزی موجودات زنده تغییر شکل یافته وضع و اجرا نمایند.

۲- انجام اقدامات بر اساس ارزیابی خطر باید تا حدی که برای جلوگیری از اثرات زیان آور موجود زنده تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی، با در نظر گرفتن میزان خطر برای سلامت انسان در قلمرو عضو وارد کننده ضروری است، صورت گیرد.

۳- هر عضو موظف است اقدامات مناسب را به منظور جلوگیری از نقل و انتقال برون مرزی غیر عمدی موجودات زنده تغییر شکل یافته انجام دهد، از جمله، اقداماتی که مستلزم انجام ارزیابی خطر پیش از نخستین رها سازی یک موجود زنده تغییر شکل یافته است.

۴- بدون خدشه به بند (۲) فو، هر عضو باید تلاش نماید که هر موجود زنده تغییر شکل یافته، اعم از وارد شده و یا در داخل پرورش داده شده، دوره نظارتی مناسبی را بگذراند که متناسب با چرخه زندگی یا زمان تکثیر آن قبل از این که مورد استفاده قرار گیرد، باشد.

۵- اعضاء موظف به همکاری در موارد زیر می‌باشند:

الف- شناسایی موجودات زنده تغییر شکل یافته یا صفات خاص موجودات زنده تغییر شکل یافته که ممکن است اثرات زیانبار بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی و نیز با در نظر گرفتن خطراتی که ممکن است برای سلامت انسان داشته باشد.

ب- اتخاذ اقدامات مناسب در خصوص رفتار چنین موجودات زنده تغییر شکل یافته یا صفات خاص آنها.

ماده ۱۷- نقل و انتقالات برون مرزی غیر عمدی و اقدامات اضطراری

۱- هر عضو چنانچه اطلاع حاصل کند که در حوزه صلاحیت آن رخداد ناشی از رهاسازی اتفا افتاده که منجر به نقل و انتقال برون مرزی غیرعمدی یک موجود زنده تغییر شکل یافته شده یا ممکن است منجر به این اتفا شود و احتمال می‌رود که اثرات زیانبار قابل توجهی بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی بگذارد، اقدامات لازم را در جهت مطلع کردن کشورهای که تحت تأثیر واقع شده‌اند یا به طور بالقوه تحت تأثیر قرار گرفته‌اند، اتا تهاتر ایمنی زیستی و در صورت اقتضاء سازمانهای بین‌المللی مربوط با در نظر گرفتن خطراتی که متوجه سلامت انسان در کشورهای مزبور است، انجام خواهد داد. اطلاع رسانی باید در اسرع وقت و به محض حصول اطلاع عضو از موقعیت فو انجام گیرد.

۲- هر عضو می‌بایستی جزئیات مربوط به کانون تماس خود به منظور دریافت اطلاعاتیها به موجب این ماده را حداکثر تا تاریخ لازم‌الاجرا شدن این پروتکل در مورد خود در اختیار اتا تهاتر ایمنی زیستی قرار دهد.

۳- تمامی اطلاعاتیهای ناشی از بند(۱) فو می‌بایستی شامل موارد زیر باشد؛

الف- اطلاعات مربوط قابل دسترس در مورد کمیت‌های برآورد شده و مشخصات و یا صفات مربوط موجود زنده تغییر شکل یافته؛

ب- اطلاعات مربوط به شرایط و تاریخ تخمینی رهاسازی و استفاده از موجودات زنده تغییر یافته در عضو مبدأ؛

پ- تمامی اطلاعات موجود در مورد اثرات زیانبار احتمالی بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی، با در نظر گرفتن خطراتی که متوجه سلامت انسان است و نیز اطلاعات در دسترس در مورد اقدامات احتمالی مدیریت خطر؛

ت- تمامی اطلاعات مربوط دیگر؛

ث- کانون تماس برای اطلاعات بیشتر.

۴- به منظور به حداقل رساندن اثرات زیانبار قابل توجه بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی، با در نظر گرفتن میزان خطر برای سلامت انسان هر عضو که در حوزه صلاحیت آن رها شدن موجود زنده تغییر شکل یافته موضوع بند (۱) اتفا افتاده‌است، می‌بایستی بلافاصله با کشورهای که تحت تأثیر واقع شده‌اند یا به طور بالقوه تحت تأثیر قرار گرفته‌اند، مشورت کند تا آنها بتوانند واکنش‌های مناسب را تعیین و اقدامات لازم از جمله اقدامات اضطراری را اتخاذ کنند.

۱- به منظور اجتناب از اثرات زیانبار بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی و با در نظر گرفتن میزان خطر برای سلامت انسان، هر عضو اقدامات لازم را اتخاذ خواهد کرد با مقرر کند موجودات زنده تغییر شکل یافته‌ای که حمل و نقل برون مرزی عمدی آنها در دامنه شمول این پروتکل قرار می‌گیرد با در نظر گرفتن قواعد و معیارهای بین‌المللی مربوط تحت شرایط ایمنی، جابه‌جا، بسته بندی و حمل و نقل شوند.

۲- هر عضو اقداماتی را اتخاذ خواهد کرد تا مقرر کند حداقل اسناد و مدارک همراه:

الف- موجودات زنده تغییر شکل یافته با هدف استفاده مستقیم به عنوان غذا یا علوفه یا پردازش، باشد و به روشنی مشخص کند که «ممکن است محتوی» موجودات زنده تغییر شکل یافته باشد و به منظور رهاسازی عمدی در محیط زیست نمی‌باشد و نیز کانون تماسی برای اطلاعات بیشتر را مشخص کند. فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند حداکثر دو سال پس از لازم‌الاجراء شدن این پروتکل، در مورد الزامات تفصیلی برای این منظور، از جمله تصریح هویت و هر نوع مشخصه منحصر به فرد آنها اتخاذ تصمیم خواهد نمود.

ب- موجودات زنده تغییر شکل یافته که برای استفاده محصور معین شده‌اند، باشد و به روشنی مشخص کند که آنها موجودات زنده تغییر شکل یافته هستند و هر گونه الزامات جابجایی، انبار کردن، نقل و انتقال و استفاده امن آنها، کانون تماس برای اطلاعات بیشتر از جمله نام و نشانی فرد یا مؤسسه‌ای که موجود زنده تغییر شکل یافته برای آنها ارسال شده را مشخص کند؛

پ- موجودات زنده تغییر شکل یافته با هدف عرضه عمدی در محیط زیست کشور عضو وارد کننده و هر موجود زنده تغییر شکل یافته دیگر که مشمول این پروتکل است، باشد و به روشنی مشخص کند که آنها موجودات زنده تغییر شکل یافته هستند و هویت و صفات و یا مشخصات مربوط آنها و هر گونه الزامات جابجایی، انبار کردن، نقل و انتقال و استفاده امن آنها و کانون تماسی برای اطلاعات بیشتر و در صورت اقتضاء نام و نشانی وارد کننده و صادرکننده را مشخص کند و متضمن بیانیه‌ای باشد که نشان دهد انتقال مطابق با شرایط این پروتکل که در مورد صادر کننده قابل اجرا است، انجام می‌شود.

۳- فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند، ضرورت و چگونگی معیارهای توسعه را با توجه به روشهای معمول تشخیص هویت، جابجایی، بسته بندی و نقل و انتقال با مشورت دیگر نهادهای بین‌المللی مربوط، مورد بررسی قرار خواهد داد.

۱- هر عضو می‌بایستی یک کانون ملی تعیین کند که مسؤول ارتباط با دبیرخانه از طرف آن باشد. هر عضو می‌بایستی یک یا چند مقام صالح ملی را نیز تعیین کند که مسؤول اجرای امور اداری مقرر در این پروتکل باشند و مجاز باشند از طرف آن وظایف مزبور را انجام دهند. یک عضو می‌تواند یک واحد را جهت انجام وظایف کانون ملی و مقام صالح ملی تعیین کند.

۲- هر عضو می‌بایستی حداکثر تاریخ لازم‌الاجراء شدن این پروتکل درمورد آن، اسامی و نشانی کانون ملی و مقام یا مقامات صالح ملی خود را به دبیرخانه اعلام کند. در صورتی که یک عضو بیش از یک مقام صالح ملی را تعیین کند، می‌بایستی اطلاعات مربوط در مورد مسئولیتهای مقامات مزبور را همراه اطلاعیه خود به دبیرخانه ارسال کند. در صورتی که قابل اجرا باشد این اطلاعات می‌بایستی حداقل مشخص کند که کدام مقام صالح مسؤول چه نوع موجود زنده تغییر شکل یافته است. هر عضو بایستی هر نوع تغییر در تعیین کانون ملی خود یا نام و نشانی یا مسئولیتهای مقام یا مقامات صالح ملی خود را بلافاصله به دبیرخانه اطلاع دهد.

۳- دبیرخانه بلافاصله اعضاء را از اطلاعاتی که به موجب بند (۲) فو دریافت می‌کند، مطلع ساخته و چنین اطلاعاتی را از طریق اتا تهاتر ایمنی زیستی نیز قابل دسترس می‌سازد

ماده ۲۰- مشارکت در اطلاعات و اتا تهاتر ایمنی زیستی

۱- بدین وسیله اتا تهاتر ایمنی زیستی به عنوان بخشی از راهکار اتا تهاتر موضوع بند (۳) ماده (۱۸) کنوانسیون به منظور زیر، تأسیس می‌شود:

الف- تسهیل تبادل اطلاعات و تجارب در زمینه‌های علمی، فنی، محیط زیست و حقوقی در خصوص موجودات زنده تغییر شکل یافته. ب- کمک به اعضاء در زمینه اجرای پروتکل با در نظر گرفتن نیازهای خاص کشورهای عضو در حال توسعه به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته و کشورهای جزیره‌ای کوچک در حال توسعه و کشورهای دارای اقتصاد در حال انتقال و نیز کشورهایی که مراکز مبدأ و مراکز تنوع ژنتیکی هستند.

۲- اتا تهاتر ایمنی زیستی باید ابزاری باشد که از طریق آن اطلاعات برای مقاصد بند (۱) فو در دسترس قرار بگیرد. اتا می‌بایستی اطلاعات مربوط به اجرای پروتکل را در دسترس اعضاء قرار دهد. علاوه بر این در صورت امکان باید دستیابی به سایر راهکارهای تبادل اطلاعات ایمنی زیستی بین‌المللی رافراهم کند.

۳- بدون خدشه به حفظ اطلاعات محرمانه، هر عضو می‌بایستی تمامی اطلاعات مورد نیاز را که طبق این پروتکل باید در اختیار اتا تهاتر ایمنی زیستی قرار گیرد و نیز موارد زیر را در اختیار اتا تهاتر ایمنی زیستی قرار دهد.

الف- تمامی قوانین، مقررات و رهنمودهای موجود برای اجرای پروتکل و نیز اطلاعات مورد نیاز اعضاء در مورد روش توافقی از قبل اطلاع داده شده؛

ب- تمامی موافقتنامه‌ها و ترتیبات دوجانبه، منطقه‌ای و چند جانبه؛

پ- خلاصه‌ای از ارزیابی خطر یا بررسی زیست محیطی موجودات زنده تغییر شکل یافته که از طریق فرآیندهای مقرراتی آن تولید شده و مطابق ماده (۱۵) انجام شده‌اند. از جمله در صورت اقتضاء اطلاعات مربوط راجع به محصولات آن یعنی نام، موادپردازش شده‌ای که از منشاء موجود زنده تغییر شکل یافته می‌باشند و شامل ترکیبات جدید قابل شناسایی از مواد ژنتیکی قابل تکثیر حاصل از استفاده از فناوری زیستی جدید هستند؛

ت- تصمیمات نهایی خود در خصوص واردات یا رهاسازی موجودات زنده تغییر شکل یافته؛

ث- گزارشات ارایه شده توسط آن بر اساس ماده (۳۳)، از جمله گزارشات مربوط به اجرای روش توافقی از قبل اطلاع داده شده.

۴- چگونگی عملکرد اتا تهاتر ایمنی زیستی، از جمله گزارشات مربوط به فعالیتهای آن توسط فراهمی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتکل فعالیت می‌کند در اولین جلسه آن بررسی شده و مورد تصمیم‌گیری قرار می‌گیرد و پس از آن مورد تجدید نظر قرار خواهد گرفت.

ماده ۲۱- اطلاعات محرمانه

۱- عضو وارد کننده باید به آگاه سازنده اجازه دهد اطلاعات تسلیم شده به موجب روشهای این پروتکل یا اطلاعات مورد نیاز عضو وارد کننده به عنوان بخشی از روش توافقی از قبل اطلاع داده شده که قرار است محرمانه تلقی شود را مشخص کند. دلایل توجیهی در چنین مواردی بر حسب تقاضا ارایه خواهد شد.

۲- عضو وارد کننده در صورتی که تصمیم بگیرد اطلاعاتی که توسط آگاه سازنده محرمانه تلقی شده، واجد چنین خصوصیتی نیست می‌بایستی با آگاه سازنده مشورت کند و قبل از هر نوع افشاء مطلب، آگاه سازنده را از تصمیم خود مطلع کند و بر حسب تقاضا دلایل آن را ارایه نماید و نیز فرصتی را جهت مشاوره و مرور داخلی تصمیمات قبل از افشاء سازی در نظر بگیرد.

۳- هر عضو باید اطلاعات محرمانه‌ای که به موجب این پروتکل دریافت کرده از جمله اطلاعات محرمانه دریافتی در زمینه محتوای روش توافقی از قبیل اطلاع داده شده این پروتکل را حفظ کند. هر عضو می‌بایستی تضمین کند که روشهای حراست از چنین اطلاعاتی

را دارا می‌باشد و محرمانه بودن چنین اطلاعاتی را حفظ می‌کند به گونه‌ای که نامساعدتر از رفتار آن با اطلاعات محرمانه در رابطه با موجودات زنده تغییر شکل یافته تولید شده داخلی نباشد.

۴- عضو وارد کننده نیابستی از چنین اطلاعاتی در جهت اهداف تجاری استفاده کند، مگر این که رضایت کتبی آگاه سازنده را داشته باشد.

۵- چنانچه آگاه سازنده از اطلاعیه‌ای صرف نظر کند یا کرده باشد، عضو وارد کننده باید محرمانه بودن اطلاعات تجاری و صنعتی از جمله اطلاعات تحقیقی و توسعه‌ای و نیز اطلاعاتی که عضو و آگاه سازنده در محرمانه بودن آن توافق ندارند، را محترم بشمارد.

۶- بدون خدشه به بند (۵) فوق، اطلاعات زیر محرمانه تلقی نخواهند شد:

الف- نام و نشانی آگاه سازنده.

ب- توصیف کلی از موجود یا موجودات زنده تغییر شکل یافته.

پ- خلاصه‌ای از ارزیابی خطر اثرات بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی با در نظر گرفتن میزان خطر برای سلامت انسان و؛

ث- تمامی روشها و طرحها برای واکنش اضطراری.

ماده ۲۲- ایجاد ظرفیت

۱- اعضاء می‌بایستی در توسعه و یا تقویت منابع انسانی و قابلیت‌های سازمانی در ایمنی زیستی از جمله در زمینه فناوری زیستی تا حد مورد نیاز ایمنی زیستی، به منظور اجرای مؤثر این پروتکل در کشورهای در حال توسعه، به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته یا کشورهای جزیره‌ای کوچک در حال توسعه و اعضایی که دارای اقتصاد در حال انتقال هستند از جمله از طریق مؤسسات و سازمانهای جهانی، منطقه‌ای و زیر منطقه‌ای و ملی موجود و در صورت اقتضاء از طریق تسهیل مشارکت بخش خصوصی همکاری نمایند.

۲- از نظر اجرای بند (۱) فوق در مورد اشتراک مساعی، نیازهای کشورهای عضو در حال توسعه به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته یا کشورهای جزیره‌ای کوچک در حال توسعه، برای منابع مالی و دستیابی و انتقال فناوری و دانش فنی مطابق با مفاد مربوط کنوانسیون، باید کاملاً در ایجاد ظرفیت ایمنی زیستی مورد توجه قرار گیرد. همکاری در زمینه ایجاد ظرفیت باید تابع شرایط، قابلیت‌ها و نیازمندیهای مختلف هر عضو، از جمله آموزشهای فنی و علمی در مدیریت امن و مناسب فناوری زیستی و استفاده از ارزیابی خطر و

مدیریت خطر برای ایمنی زیستی و افزایش قابلیت‌های سازمانی و فناوری در ایمنی زیستی باشد. نیازهای اعضای دارای اقتصاد در حال انتقال نیز می‌بایستی در ایجاد ظرفیت در ایمنی زیستی به طور کامل در نظر گرفته شود.

ماده ۲۳- آگاهی و مشارکت عمومی

۱- اعضاء باید:

الف- آگاهی، آموزش و مشارکت عمومی در زمینه انتقال، جابجایی و استفاده امن از موجودات زنده تغییر شکل یافته را در رابطه با حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی با در نظر گرفتن میزان خطر برای سلامت انسان ارتقاء داده و تسهیل کنند. در انجام این کارها، در موارد مقتضی اعضاء باید با سایر کشورها و نهادهای بین‌المللی همکاری کنند.

ب- برای تضمین این که آگاهی و آموزش عمومی در بردارنده دستیابی به اطلاعاتی در مورد موجودات زنده تغییر شکل یافته‌ای است که مطابق این پروتکل مشخص شده‌اند و ممکن است وارد شوند، تلاش کنند.

۲- اعضاء بایستی مطابق قوانین و مقررات مربوط خود، در فرآیند تصمیم‌گیری در خصوص موجودات زنده تغییر شکل یافته یا عموم مردم مشورت کنند و نتایج چنین تصمیماتی را در اختیار عموم بگذارند، در عین حال به اطلاعات محرمانه مطابق ماده (۲۱) نیز توجه مبذول دارند.

۳- هر عضو باید در مطلع کردن عموم مردم در مورد ابزارهای دستیابی عموم به اتا تهاتر ایمنی زیستی تلاش کند.

ماده ۲۴- کشورهای غیر عضو

۱- انتقال برون مرزی موجودات زنده تغییر شکل یافته بین کشورهای عضو و غیر عضو می‌بایستی منطبق با اهداف این پروتکل باشد. اعضاء می‌توانند موافقتنامه‌ها و ترتیبات دوجانبه، منطقه‌ای و چند جانبه در خصوص چنین انتقالات برون مرزی با غیر اعضاء منعقد کنند.

۲- اعضاء باید غیر اعضاء را تشویق کنند که به این پروتکل بپیوندند و در مورد اطلاعات مناسب برای اتا تهاتر ایمنی زیستی در خصوص وارد کردن، خارج کردن و رهاسازی موجودات زنده تغییر شکل یافته در قلمرو قضایی ملی‌شان همکاری کنند.

ماده ۲۵- نقل و انتقالات برون مرزی غیر قانونی

۱- هر عضو باید اقدامات داخلی مناسبی را با هدف جلوگیری و در صورت اقتضاء تعیین مجازات برای نقل و انتقال برون مرزی موجودات زنده تغییر شکل یافته که بر خلاف اقدامات داخلی آن جهت اجرای این پروتکل صورت گرفته است، اتخاذ کند. نقل و انتقالات مزبور، نقل و انتقالات برون مرزی غیر قانونی تلقی می‌شوند.

۲- در مورد نقل و انتقال برون مرزی غیر قانونی، عضو تحت تأثیر قرار گرفته می‌تواند از عضو مبدأ بخواهد تا به هزینه خود موضوع موجود زنده تغییر شکل یافته مورد نظر را در صورت اقتضاء از طریق عودت یا انهدام حل و فصل کند.

۳- هر عضو باید اطلاعات مربوط به موارد نقل و انتقال برون مرزی غیر قانونی مربوط به خود را در اختیار اتا تهاتر ایمنی زیستی قرار دهد.

ماده ۲۶- ملاحظات اجتماعی - اقتصادی

۱- اعضاء در اتخاذ تصمیم در زمینه واردات به موجب این پروتکل یا به موجب اقدامات داخلی در انجام این پروتکل می‌توانند مطابق با تعهدات بین‌المللی خود، ملاحظات اجتماعی - اقتصادی ناشی از اثر موجودات زنده تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی را به ویژه در خصوص ارزش تنوع زیستی برای اجتماعات بومی و محلی در نظر بگیرند.

۲- اعضاء تشویق می‌شوند در زمینه تبادل اطلاعات تحقیقات درباره تمامی اثرات اجتماعی- اقتصادی موجودات زنده تغییر شکل یافته، به خصوص در جوامع بومی و محلی همکاری کنند.

ماده ۲۷- تعهد و جبران خسارت

فراهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتکل فعالیت می‌کند باید در اولین اجلاس خود فرآیندی را در خصوص جزئیات مناسب قواعد و روشهای بین‌المللی در زمینه تعهد و جبران خسارت ناشی از نقل و انتقالات برون مرزی موجودات زنده تغییر شکل یافته تجزیه و تحلیل نموده و توجه لازم به فرآیندهای در حال توسعه در حقو بین‌الملل در خصوص این مطالب اتخاذ کرده و در جهت تکمیل این فرآیند ظرف مدت چهار سال، تلاش خواهد کرد.

ماده ۲۸- راهکارها و منابع مالی

۱- در بررسی منابع مالی برای اجرای این پروتکل، اعضاء باید مفاد ماده (۲۰) کنوانسیون را در نظر بگیرند.

۲- راهکار مالی تعیین شده در ماده (۲۱) کنوانسیون، از طریق ساختار سازمانی که مسئولیت اجرای آن را به عهده دارد، راهکار مالی این پروتکل خواهد بود.

۳- در خصوص ایجاد ظرفیت موضوع ماده (۲۲) این پروتکل، فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند، باید در ارایه رهنمود راجع به راهکار مالی موضوع بند (۲) فو جهت بررسی توسط فراهمایی اعضا نیاز به منابع مالی توسط کشورهای عضو در حال توسعه به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته و کشورهای جزیره‌ای کوچک در حال توسعه را در نظر بگیرد.

۴- طبق محتوای بند (۱) بالا، اعضا بایستی نیازهای کشورهای عضو در حال توسعه به خصوص کشورهای کمتر توسعه یافته یا کشورهای جزیره‌ای کوچک در حال توسعه و اعضا دارای اقتصاد را نیز در تلاشهای خود برای شناسایی و اجرای الزامات ایجاد ظرفیت به منظور اجرای این پروتکل در نظر بگیرند.

۵- رهنمود راهکار مالی کنوانسیون در تصمیم‌های مربوط فراهمایی اعضا از جمله مواردی که پیش از پذیرش این پروتکل مورد توافق قرار گرفته با اعمال تغییرات لازم در مورد مفاد این ماده به کار گرفته خواهد شد.

۶- کشورهای عضو توسعه یافته، می‌توانند منابع فناوری و مالی را برای اجرای مفاد این پروتکل از طریق مجاری دو جانبه، منطقه‌ای و چند جانبه فراهم کنند و کشورهای عضو در حال توسعه و اعضای دارای اقتصاد در حال انتقال می‌توانند را از منابع مزبور به طریق یاد شده بهره‌مند سازند.

ماده ۲۹- فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند.

۱- فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضای این پروتکل فعالیت خواهد کرد.

۲- اعضا کنوانسیون که عضو این پروتکل نمی‌باشند می‌توانند به صورت ناظر در مراحل هر جلسه فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضای این پروتکل فعالیت می‌کند شرکت نمایند. زمانی که فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند، اتخاذ تصمیمات به موجب این پروتکل باید فقط به وسیله اعضا این پروتکل انجام شود.

۳- زمانی که فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضای این پروتکل فعالیت می‌کند، هر یک از اعضای دفتر فراهمایی اعضا که نماینده یکی از اعضای کنوانسیون است اما در آن زمان عضو این پروتکل نیست باید با عضو که از میان اعضای این پروتکل و به وسیله اعضا انتخاب می‌شود جایگزین شود.

۴- فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند، باید بازبینی منظمی برای اجرای این پروتکل داشته باشد و در حوزه اختیارات خود تصمیمات لازم را برای ترغیب اجرای مؤثر آن اتخاذ نماید.

فراهمایی مذکور وظایفی را که طبق این پروتکل به آن محول شده، انجام خواهد داد و باید:

الف- هر مطلبی را که برای اجرای این پروتکل ضروری است توصیه بنماید.

ب- نهادهای فرعی را که برای اجرای این پروتکل ضروری به نظر می‌رسند تأسیس نماید.

پ- در صورت اقتضا به جستجوی خدمات و همکاریها و اطلاعات ارایه شده توسط سازمانهای بین‌المللی و نهادهای دولتی و غیر دولتی صلاحیتدار پرداخته و آنها را به کار گیرد.

ت- شکل و فواصلی را برای انتقال اطلاعاتی که مطابق ماده (۳۳) این پروتکل ارایه می‌شوند تعیین نماید و این اطلاعات و نیز گزارش‌هایی را که به وسیله هر نهاد فرعی تسلیم می‌شود مورد بررسی قرار دهد.

ث- در صورت نیاز، اصلاحات این پروتکل، پیوستهای آن و نیز هر گونه پیوستهای اضافی این پروتکل را که برای اجرای این پروتکل ضروری به نظر می‌رسند مورد بررسی قرار داده و تصویب نماید.

ج- هر نوع وظایف دیگری را که برای اجرای این پروتکل لازم باشند انجام دهد.

۵- آیین کار فراهمایی اعضا و قواعد مالی کنوانسیون با اعمال تغییرات لازم به موجب این پروتکل اعمال خواهد شد مگر این که با توافق جمعی فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضای این پروتکل فعالیت می‌کند، به نحو دیگری تصمیم‌گیری شود.

۶- اولین گردهمایی فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضای این پروتکل فعالیت می‌کند توسط دبیرخانه و در ارتباط با اولین گردهمایی فراهمایی اعضا که پس از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این پروتکل برنامه ریزی شده برگزار خواهد شد. گردهمایی‌های عادی بعدی فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند در ارتباط با گردهمایی‌های عادی فراهمایی اعضا برگزار خواهد شد، مگر آن که فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند، به نحو دیگری تصمیم‌گیری کند.

۷- گردهمایی‌های فوق‌العاده فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند باید زمانهای دیگری که فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند ضروری تشخیص داده یا بنا به درخواست کتبی یکی از اعضا برگزار شود، مشروط بر این که ظرف شش ماه از تاریخ ارسال درخواست به اعضا توسط دبیرخانه حداقل یک سوم اعضا از آن پشتیبانی کرده باشند.

۸- سازمان ملل متحد و آژانسهای تخصصی آن و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و همچنین هر کشور عضو یا ناظر آن که عضو کنوانسیون نیست می‌تواند به عنوان ناظر در اجلاس فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند حضور داشته باشد. هر نهاد یا آژانسی اعم از ملی یا بین‌المللی، دولتی یا غیر دولتی که در موضوعات تحت پوشش این پروتکل دارای صلاحیت تشخیص داده شده است و علاقمندی به حضور به عنوان ناظر در گردهمایی فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند را به دبیرخانه اعلام کرده، می‌تواند مورد پذیرش قرار گیرند، مگر این که حداقل یک سوم اعضا حاضر اعتراض خود را اعلام کنند. جز در مواردی که به نحو دیگری در این ماده پیش بینی شده، پذیرش و شرکت ناظران بایستی تابع آیین کار موضوع بند (۵) فو باشد.

ماده ۳۰- نهادهای فرعی

۱- هر نهاد فرعی که توسط کنوانسیون یا به موجب کنوانسیون ایجاد شده باشد بر اساس تصمیم فراهمایی اعضا که به عنوان اجلاس اعضا این پروتکل فعالیت می‌کند در موردی که گردهمایی اعضا مشخص کند چه وظیفه‌ای را آن سازمان باید انجام دهد، می‌تواند پروتکل را انجام دهد.

۲- اعضا کنوانسیون که عضو پروتکل نیستند می‌توانند به عنوان ناظر در جریان برگزاری هر گردهمایی هر نهاد مزبور شرکت کنند. در صورتی که یک نهاد فرعی کنوانسیون به عنوان نهاد فرعی این پروتکل فعالیت می‌کند، اتخاذ تصمیمات به موجب این پروتکل صرفاً توسط اعضای پروتکل اتخاذ می‌شود.

۳- در صورتی که یک نهاد فرعی کنوانسیون وظایف خود را در خصوص موضوعات مربوط به این پروتکل انجام دهد، هر یک از اعضای دفتر آن نهاد فرعی که به عنوان عضو کنوانسیون محسوب می‌شود ولی در آن زمان عضو پروتکل نمی‌باشد باید با عضوی که از میان اعضای این پروتکل و به وسیله اعضا انتخاب می‌شود، جایگزین شود.

ماده ۳۱- دبیرخانه

۱- دبیرخانه‌ای که بر اساس ماده (۲۴) کنوانسیون تأسیس شده است به عنوان دبیرخانه این پروتکل انجام وظیفه خواهد کرد.

۲- بند (۱) ماده (۲۴) کنوانسیون در مورد وظایف دبیرخانه با اعمال تغییرات لازم در مورد این پروتکل اعمال خواهد شد.

۳- هزینه‌های خدمات دبیرخانه‌ای این پروتکل تا حدی که مشخص است، توسط اعضاء تأمین خواهد شد. فراهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتکل فعالیت می‌کند در اولین گردهمایی خود در مورد ترتیبات تأمین بودجه مورد نظر نیز تصمیم‌گیری خواهد نمود.

ماده ۳۲- ارتباط با کنوانسیون

مفاد این کنوانسیون در رابطه با پروتکل‌های آن در مورد این پروتکل به کار گرفته خواهد شد مگر این که به نحو دیگری در این پروتکل پیش‌بینی شده باشد.

ماده ۳۳- نظارت و گزارش

هر عضو باید بر اجرای تعهدات خود به موجب این پروتکل نظارت کند، و در فواصل تعیین شده به وسیله فراهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتکل فعالیت می‌کند، در مورد اقداماتی که برای اجرای این پروتکل انجام داده است به فراهمایی فوالذکر گزارش دهد.

ماده ۳۴- رعایت

فراهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتکل فعالیت می‌کند، باید در اولین گردهمایی خود تشریف همکاری و راهکارهای سازمانی را به منظور ترغیب رعایت مفاد این پروتکل مورد بررسی قرار داده و تصویب نماید و موارد عدم رعایت را عنوان نماید. این تشریفات و راهکارها در صورت اقتضا شامل مفادی در خصوص ارایه مشورت یا همکاری خواهد بود. این تشریفات و راهکارها بدون خدشه به تشریفات و راهکارهای حل و فصل اختلافات که در ماده (۲۷) کنوانسیون مقرر شده و مجزا از آنها می‌باشد.

ماده ۳۵- ارزیابی و بازنگری

فراهمایی اعضاء که به عنوان اجلاس اعضاء این پروتکل فعالیت می‌کند موظف است پنج سال پس از لازم‌الاجراء شدن این پروتکل و حداقل هر پنج سال پس از آن، ارزیابی در مورد کارایی پروتکل، از جمله ارزیابی و پیوسته‌های آن را بررسی کند.

این پروتکل از تاریخ ۱۵ تا ۲۶ ماه مه سال ۲۰۰۰ (مطابق با ۲۶ اردیبهشت تا ۶ خرداد سال ۱۳۷۹) برای امضاء کشورها و سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای در دفتر سازمان ملل متحد در نیروبی و از تاریخ ۵ ژوئن سال ۲۰۰۰ تا ۴ ژوئن سال ۲۰۰۱ (مطابق با ۱۶ خرداد سال ۱۳۷۹ تا ۱۴ خرداد سال ۱۳۸۰) در مقر سازمان ملل متحد در نیویورک آماده، برای امضاء مفتوح می‌باشد.

ماده ۳۷- لازم‌الاجراء شدن

۱- این پروتکل از روز نوزدهم بعد از تاریخ سپردن پانزدهمین سند ۷ تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق توسط کشورها یا سازمانهای وحدت اقتصادی منطقه‌ای که عضو کنوانسیون هستند، لازم‌الاجراء می‌گردد.

۲- این پروتکل برای کشور یا سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای که این پروتکل را پس از لازم‌الاجراء شدن به موجب بند (۱) فو تنفیذ کرده، می‌پذیرد یا تصویب می‌کند یا به آن ملحق می‌شود از روز نوزدهم بعد از تاریخی که کشور مزبور یا سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای سند تنفیذ، پذیرش، تصویب یا الحاق خود را می‌سپرد، یا در تاریخی که کنوانسیون برای آن کشور یا سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای لازم‌الاجراء می‌شود، هر کدام دیرتر باشد لازم‌الاجراء خواهد شد.

۳- از نظر بندهای (۱) و (۲) فو، هر سندی که به وسیله سازمان وحدت اقتصادی منطقه‌ای سپرده شود به عنوان سندی اضافه بر اسناد سپرده شده به وسیله کشورهای عضو چنین سازمانی به حساب نخواهد آمد.

ماده ۳۸- حق شرط

هیچ حق شرطی را نمی‌توان برای این پروتکل قائل شد.

ماده ۳۹- کناره‌گیری

۱- یک عضو می‌تواند در هر زمان پس از دو سال از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این پروتکل برای آن عضو، با ارایه اطلاعیه کتبی به امین اسناد از پروتکل کناره‌گیری نماید.

۲- چنین کناره‌گیری‌هایی با گذشت یک سال از تاریخ دریافت آن به وسیله امین اسناد یا در تاریخ دیرتری که ممکن است در اطلاعیه کناره‌گیری مشخص شود، انجام خواهد شد.

ماده ۴۰- متون معتبر

نسخه اصلی این پروتکل که متون عربی، چینی، انگلیسی، فرانسوی، روسی و اسپانیایی آن از اعتبار یکسان برخوردار می‌باشد به دبیرکل سازمان ملل سپرده خواهد شد.

در تأیید مراتب فوق، امضاء کنندگان زیر که بدین منظور به طور مقتضی اختیار یافته‌اند این پروتکل را امضاء کرده‌اند.

این پروتکل در روز بیست و نهم ژانویه سال دو هزار میلادی (برابر با نهم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و هشت هجری شمسی) در مونترال تنظیم شد.

پیوست ۱- اطلاعات مورد نیاز در اطلاعیه‌ها به موجب مواد (۸)، (۱۰) و (۱۳)

الف) نام، نشانی و جزئیات تماس صادر کننده.

ب) نام، نشانی و جزئیات تماس وارد کننده.

پ) نام و هویت موجود زنده تغییر شکل یافته و نیز طبقه بندی بومی - و در صورت وجود - سطح ایمنی زیستی موجود زنده تغییر شکل یافته در کشور صادر کننده.

ت) تاریخ یا تاریخهای معین نقل و انتقالات برون مرزی، در صورت مشخص بودن

ث) وضعیت طبقه‌بندی، نام عمومی، نقطه و کانون جمع‌آوری یا اکتساب و ویژگیهای موجود گیرنده یا موجودات والد مرتبط با ایمنی زیستی.

ج) مراکز اصلی و مراکز تنوع ژنتیکی (در صورت مشخص بودن) موجود گیرنده و یا موجودات والد و توصیف محل‌های اصلی که موجودات می‌توانند مقاومت کرده یا تکثیر شوند.

چ) وضعیت طبقه‌بندی، نام عمومی، کانون جمع‌آوری یا اکتساب و ویژگیهای موجود دهنده یا موجودات مرتبط با ایمنی زیستی.

ح) توصیف اسید نوکلئیک یا تغییر ارایه شده، فنون به کار رفته و ویژگیهای ایجاد شده در موجود زنده تغییر شکل یافته.

خ- استفاده مورد نظر از موجود زنده تغییر شکل یافته یا محصولات ناشی از آن، یعنی مواد پردازش شده‌ای که ناشی از اصل موجود زنده تغییر شکل یافته هستند و شامل ترکیبات جدید قابل شناسایی مواد ژنتیکی می‌باشند که با استفاده از فناوری زیستی جدید به دست آمده است.

د) مقدار یا حجم موجود زنده تغییر شکل یافته که انتقال می‌یابد.

ذ) گزارش قبلی و موجود ارزیابی خطر طبق پیوست (۳).

ر) روشهای پیشنهادی برای جابجایی، ذخیره، حمل و نقل و کاربرد ایمن از جمله بسته‌بندی، برچسب زدن ارایه اسناد و مدارک، روشهای انهدام و واگذاری، در صورت اقتضاء.

ز) وضعیت کنترل و نظارت بر موجود زنده تغییر شکل یافته در کشور صادر کننده (برای مثال، آیا در کشور صادر کننده، ممنوع است و آیا محدودیتهای دیگری وجود دارد و آیا برای رها سازی عمومی تصویب شده) و اگر موجود زنده تغییر شکل یافته در کشور صادر کننده ممنوعیت دارد، دلیل یا دلایل ممنوعیت.

س) نتیجه و هدف هر نوع اطلاعیه صادر کننده به سایر کشورها در مورد موجود زنده تغییر شکل یافته‌ای که قرار است حمل و نقل شود.

ش) اعلام این که اطلاعات فوق‌الذکر صحت کامل دارد.

پیوست ۲- اطلاعات مورد نیاز در مورد موجودات زنده تغییر شکل یافته جهت استفاده مستقیم به عنوان غذا یا علوفه، یا پردازش به

موجب ماده (۱۱)

الف) نام و جزئیات تماس متقاضی جهت تصمیم‌گیری برای استفاده داخلی.

ب) نام و جزئیات تماس مقام مسؤول جهت تصمیم‌گیری.

پ) نام و هویت موجود زنده تغییر شکل یافته.

ت) تشریح تغییر و ژن، فنون مورد استفاده و ویژگیهای ناشی از موجود زنده تغییر شکل یافته.

ث) هر گونه هویت منحصر به فرد موجود زنده تغییر شکل یافته.

ج) وضعیت طبقه‌بندی، نام عمومی، کانون جمع آوری یا اکتساب و ویژگیهای موجود گیرنده یا موجودات والد مرتبط با ایمنی زیستی.

چ) مراکز اصلی و مراکز تنوع ژنتیکی (در صورت مشخص بودن) موجود گیرنده و یا موجودات والد و توصیف محل‌های اصلی که موجودات می‌توانند مقاومت کرده یا تکثیر شوند.

ح) وضعیت طبقه بندی - نام عمومی، کانون جمع آوری یا اکتساب و ویژگیهای موجود دهنده یا موجودات مرتبط با ایمنی زیستی.

خ) کاربردهای تصویب شده موجود زنده تغییر شکل یافته.

د) گزارش ارزیابی خطر طبق پیوست (۳)

ذ) روشهای پیشنهادی برای جابجایی، ذخیره، حمل و نقل و کاربرد ایمن از جمله بسته بندی، برچسب زدن، ارایه اسناد و مدارک، روشهای انهدام و واگذاری، در صورت اقتضاء.

پیوست ۳- ارزیابی خطر

هدف

۱- هدف از ارزیابی خطر به موجب این پروتکل، شناسایی و ارزیابی تأثیرات بالقوه زیانبار موجودات زنده تغییر شکل یافته بر حفظ و استفاده پایدار از تنوع زیستی در محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد با توجه به خطرات آن برای سلامت انسان می‌باشد.

استفاده از ارزیابی خطر:

۲- ارزیابی خطر از جمله به وسیله مقامات صالح برای اتخاذ تصمیمات اطلاع داده شده در مورد موجودات زنده تغییر شکل یافته به کار گرفته می‌شود.

اصول کلی:

۳- ارزیابی خطر باید به روش علمی صحیح و شفاف انجام گیرد و می‌توان توصیه‌های کارشناسان و رهنمودهای ارایه شده از سوی سازمانهای بین‌المللی مربوط را مورد توجه قرار داد.

۴- عدم دانش علمی یا توافق علمی نباید لزوماً به عنوان شاخص سطح خاص خطر، فقدان خطر یا خطری قابل پذیرش تفسیر گردد.

۵- خطرات مرتبط با موجود زنده تغییر شکل یافته و یا محصولات ناشی از آن، یعنی مواد پردازش شده‌ای که ناشی از اصل موجود زنده تغییر شکل یافته هستند از جمله ترکیبات جدید قابل شناسایی مواد ژنتیکی قابل تکثیر که با استفاده از فناوری زیستی جدید به دست آمده، باید در زمینه خطرات مطرح شده از سوی گیرندگان موجودات تغییر شکل نیافته یا والد و در محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد، مورد بررسی قرار گیرند.

۶- ارزیابی خطر باید بر مبنای مورد به مورد انجام پذیرد. اطلاعات مورد نیاز می‌تواند در ماهیت و سطح جزئیات از موردی به موردی بسته به موجود زنده تغییر شکل یافته مربوط، کاربرد مورد نظر آن و محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد تفاوت نماید.

روش‌شناسی:

۷- فرآیند ارزیابی خطر می‌تواند از یک سو موجب طرح نیاز به اطلاعات بیشتر در خصوص موضوعات خاص گردد که ممکن است در طول فرآیند ارزیابی مشخص و درخواست شود، حال آن که از سوی دیگر اطلاعات پیرامون سایر موضوعات ممکن است در برخی موارد و شرایط مرتبط نباشد.

۸- ارزیابی خطر برای نیل به هدف خود در صورت اقتضاء شامل مراحل زیر می‌باشد:

الف) شناسایی ویژگیهای نوین فنوتیپ و ژنوتیپ در ارتباط با موجود زنده تغییر شکل یافته که ممکن است دارای تأثیرات زیانباری بر تنوع زیستی در محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد داشته باشد با توجه به خطرات تهدید کننده بهداشت انسانی.

ب) ارزیابی احتمالی این آثار زیانبار محقق شده با توجه به سطح و نوع ارایه شدن به محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد موجود زنده تغییر شکل یافته.

پ) ارزیابی پیامدهای مزبور در صورتی که تأثیرات زیانبار محقق شود.

ت) برآورد کلی خطر به وجود آمده به وسیله موجود زنده تغییر شکل یافته بر اساس ارزیابی احتمالی و نتایج اثرات زیانباری که محقق شده است.

ث) توصیه در مورد این که آیا خطرات قابل قبول یا قابل مدیریت است یا خیر از جمله در صورت شناسایی راهبردهایی برای مدیریت این خطرات، و

ج) در صورتی که عدم یقین نسبت به سطح خطر وجود داشته باشد، از طریق درخواست اطلاعات بیشتر در خصوص موارد خاص مورد نظر یا اجرای راهبردهای مناسب مدیریت خطر و یا نظارت بر موجود زنده تغییر شکل یافته در محیط زیست دریافت کننده می‌توان به موضوع پرداخت.

نکات قابل توجه:

۹- ارزیابی خطر، بسته به مورد، جزئیات علمی و فنی مربوط در خصوص خصوصیات مطالب زیر را مورد توجه قرار می‌دهد:

الف) موجود گیرنده یا موجودات والد. خصوصیات زیستی موجود گیرنده یا موجودات والد شامل اطلاعات راجع به طبقه‌بندی، نام عمومی، اصل، مراکز اصلی و مراکز تنوع ژنتیکی - در صورت مشخص بودن - و توصیف محل‌های اصلی که موجودات می‌توانند مقاومت کنند و تکثیر شوند.

ب) موجود یا موجودات دهنده. وضعیت طبقه‌بندی، نام عمومی، منبع و خصوصیات زیستی مرتبط با موجودات دهنده.

پ) حامل. خصوصیات حامل، شامل هویت آن، در صورت وجود، منبع یا منشأ و گستره میزبان آن.

ت) مورد یا موارد اضافه شده و یا خصوصیات تغییر شکل یافته. خصوصیات ژنتیکی اسید نوکلئیک اضافه شده و فعالیتی که مشخص می‌کند و یا خصوصیات تغییر شکل یافته عرضه شده.

ث) موجود زنده تغییر شکل یافته. هویت موجود زنده تغییر شکل یافته و اختلافات بین خصوصیات زیستی موجود زنده تغییر شکل یافته و موجود گیرنده یا موجودات والد مزبور.

ج) کشف و شناسایی موجود زنده تغییر شکل یافته. روش‌های کشف و شناسایی پیشنهاد شده و ویژگیها، حساسیت و قابلیت اطمینان آنها.

چ) اطلاعات مرتبط با کاربرد مورد نظر. اطلاعات مربوط به کاربرد مورد نظر موجود زنده تغییر شکل یافته شامل کاربرد جدید یا

تغییر یافته در مقایسه با موجود گیرنده یا موجودات والد، و

ح) محیط زیست دریافت کننده. اطلاعات در مورد محل، خصوصیات جغرافیایی، آب و هوایی و بوم‌شناسی، شامل اطلاعات مربوط در

مورد تنوع زیستی و مراکز اصلی در محیط زیست دریافت کننده بالقوه مساعد.

قانون فوق مشتمل بر ماده واحد منضم به متن پروتکل شامل مقدمه و چهل ماده و سه پیوست در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ

بیست و نهم مرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد و دو مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۸۲/۶/۹ به تأیید شورای نگهبان

رسیده است. / ن